

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364” (477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

<i>Бугасівська Єлизавета Євгенівна, Зелінченко Анастасія Олегівна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ.	140
<i>Голуб Анастасія Сергіївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МАШИНОМІСЦЕ (ПАРКОМІСЦЕ) ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	144
<i>Гринько Андрій Русланович,</i> ПРАВО ПАЦІЄНТА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЇЇ ТАЄМНИЦЮ	147
<i>Гриценко Давид Сергійович</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФРОВІ АКТИВИ В УКРАЇНІ	151
<i>Грушко Влада Олегівна</i> НЕДОТОРКАННІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ІНТЕРНЕТІ.	155
<i>Даїдаміров Тімур Новруз огли,</i> УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВИМ МАЙНОМ ПІСЛЯ СМЕРТІ ОСОБИ	159
<i>Джабраїлова Вікторія Володимирівна</i> ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ	162
<i>Дмитрук Дар'я Олександрівна,</i> СПАДКУВАННЯ У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	166
<i>Доможирська Наталя Олегівна,</i> РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	170
<i>Драганова Дарія Сергіївна,</i> СПАДКУВАННЯ АКАУНТІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.	173
<i>Жулавська Еліна Костянтинівна,</i> СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО	176
<i>Заборська Ксенія Андріївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ДОБРОСОВІСНОСТІ В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	180
<i>Колесниченко Анна Андріївна,</i> СПАДКУВАННЯ МАЙНА ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ В УКРАЇНІ	183
<i>Комаровська Еріка Едуардівна,</i> УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	186
<i>Короткевич Іван Андрійович,</i> ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙНА	188

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи римського приватного права : навчально-методичний посібник за ред. Є. О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2019. 296 с.
2. Основи римського приватного права: курс лекцій / Р. А. Калюжний, Ю. В. Ящурицький. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 184 с.

Доможирська Наталя Олегівна,

студентка 3 курсу факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: асистент Шамота О. В.

РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

Сучасна українська правова система активно працює над інтеграцією принципів гендерної рівності в усі сфери суспільного життя, включаючи сімейні правовідносини. Цей напрямок є особливо важливим в умовах воєнного стану, коли традиційні ролі в сім'ях часто змінюються під впливом екстремальних обставин. Гендерні стереотипи, такі як уявлення про традиційні ролі жінок і чоловіків у сім'ї, створюють перешкоди для справедливого розподілу обов'язків, впливають на прийняття судових рішень щодо опіки над дітьми, поділу майна та інших аспектів сімейного життя. Активний рух у зміцненні правових механізмів для подолання цих стереотипів сприяє забезпеченню рівності прав і обов'язків обох статей, що має особливу важливість для зміцнення українського суспільства.

Перш за все, слід зазначити, що стаття 24 Конституції України закріплює принцип рівності прав і свобод громадян незалежно від статі [1], що є основою для забезпечення гендерної рівності в усіх сферах життя, включно із сімейними та шлюбними відносинами. Зокрема, цей принцип гарантує, що чоловіки та жінки мають рівні можливості у реалізації своїх прав у сім'ї, що закріплено також у Сімейному кодексі України (далі – СКУ). Це положення підтверджує, що жінка і чоловік мають однакові права та обов'язки щодо подружніх відно-

син, виховання дітей та розподілу сімейних обов'язків. Такий підхід відповідає міжнародним стандартам, зокрема положенням Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації по відношенню до жінок, і підсилює важливість боротьби з гендерними стереотипами в рамках правового регулювання.

Принцип гендерної рівності у правовому регулюванні сімейних відносин в Україні охоплює кілька важливих аспектів, які забезпечують рівність чоловіків і жінок не лише в абстрактних правах, але й у повсякденних сімейних справах. Одним із таких аспектів є законодавче забезпечення рівних прав і можливостей для обох батьків на догляд за дитиною. Яскравим втіленням є законодавче закріплення права на відпустку по догляду за дитиною, яке надається не лише матері, але й батькові, що дозволяє рівномірно розподілити обов'язки з виховання дитини, особливо у перші роки життя. Це важливий крок до подолання гендерних стереотипів, згідно з якими догляд за дитиною часто сприймається як «жіночий» обов'язок.

Інший ключовий аспект – це право на спільне володіння і розпорядження майном, набутим подружжям під час шлюбу. Сімейне законодавство, а саме ч.1 ст. 60 СКУ передбачає, що «Майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини... самостійного заробітку (доходу)»[2]. Це означає, що, наприклад, у випадку розлучення обидва партнери мають рівні права на розподіл нажитого майна, що є проявом рівноправності і забезпечує економічну незалежність кожного.

Принцип рівності також виявляється у забезпеченні рівного доступу обох батьків до участі в житті та вихованні дитини після розлучення. Законодавство гарантує, що матері та батькові надаються рівні права щодо ухвалення рішень, які стосуються благополуччя дитини, її освіти та виховання. Це дозволяє уникати ситуацій, коли лише один із батьків несе всю відповідальність за виховання, а інший виконує лише допоміжну роль. Що в свою чергу сприяє більш гармонійному розвитку дитини та підтримує здорові взаємини між батьками, незалежно від їхнього розлучення.

Таким чином, на законодавчому рівні в Україні забезпечено базові механізми для реалізації гендерної рівності у сімейних відносинах. Незважаючи на це, у реальному житті, особливо в сімейних відно-

синах, досі широко поширені гендерні стереотипи, які впливають на взаємодію між подружжям.

Якщо розглядати гендерні стереотипи як соціально укорінені уявлення про ролі чоловіків та жінок у суспільстві, то ми розуміємо, що в Україні наявні суттєві розходження між реальністю та баченням законодавця.

Традиційно чоловіки та жінки вважаються носіями визначених ролей: чоловік – годувальник і захисник, жінка – основний опікун дому та дітей. Це призводить до нерівномірного розподілу сімейних обов'язків, де жінки часто беруть на себе основну частину хатніх справ і догляду за дітьми, навіть коли працюють на рівних умовах з чоловіками. У свою чергу, чоловіки, хоч і мають право на участь у вихованні дітей, часто стикаються з суспільним осудом за відсутність «традиційно чоловічих» якостей. Це також позначається на їхній участі в сімейному житті, зокрема в процесі догляду за дитиною, що зумовлює психологічний тиск і знижує їхню готовність брати на себе активнішу роль у родині.

Наголосивши на початку про неабияку актуальність проблеми гендерної рівності, неможливо уникнути ролі медіа та соціальних мереж у впливі на формування гендерних ролей. Так, медійні образи зображують жінок у ролі домогосподарок, а чоловіків – як серйозних кар'єристів. Це зміцнює певні стереотипи і веде до закріплення нерівності у суспільстві.

Відтак розуміємо, що важливим є не лише закріплення рівних прав у законодавстві, але й боротьба зі стереотипами, що продовжують обмежувати можливості реального гендерного паритету в родині. Оскільки тільки разом з усвідомленим зміщенням соціальних норм можна досягти реальної рівності, де законодавчі норми повністю узгоджуються з практикою та суспільними переконаннями.

Системний підхід у боротьбі з стереотипами може включати:

- впровадження освітніх програм, для зміни уявлень з раннього віку;
- зміну вектору ідей в медійному просторі;
- запровадження соціальних програм заохочення;
- гендерну експертизу, що включає в себе аналіз законодавства та практики з метою виявлення та усунення гендерної нерівності та дискримінації [3, с. 19];

- активну роль органів, які відповідно до ЗУ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» наділені повноваженнями у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сприянні недопущенню дискримінаційних проявів з боку органів, які відповідно до ЗУ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» наділені повноваженнями у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. No 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Сафончик О. І., Шамота О. В. Принцип гендерної рівності за сімейним законодавством України. *Часопис цивілістики*. Вип. 41. 2021. С. 18–22.

Драганова Дарія Сергіївна,

*студентка 1-го курсу магістратури Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Токарева В. О.

СПАДКУВАННЯ АКАУНТІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Дослідження правової природи акаунтів як об'єктів спадкування слід почати з визначення спадщини відповідно до українського законодавства. Згідно зі ст. 1216 ЦК, спадкування – це перехід прав та обов'язків від померлого (спадкодавця) до спадкоємців. Отже, спадкування стосується не речей, а прав і обов'язків.

Питання спадкування цифрового контенту, зокрема акаунтів, в українському законодавстві не врегульоване. Акаунт може містити особисту інформацію та результати інтелектуальної діяльності, але питання, чи може право на акаунт переходити до спадкоємців, залишається відкритим. Варто зазначити, що акаунт не є власністю особи, яка його створила. Це сукупність наданої інформації та прав користувача в системі.